

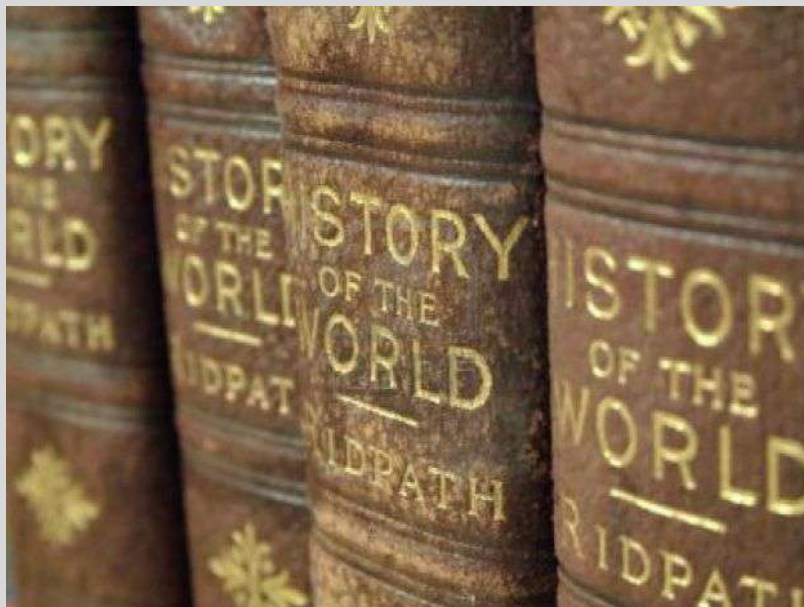
# Η Ιστορία ως Ιδεολογία

## Το παράδειγμα της ιστορίας οικονομικών θεωριών

Γράφει ο: Κώστας Λάμπος

*«Όλος ο πνευματικός και ηθικός βίος των ανθρώπων  
δεν είναι παρά η αντανάκλαση των οικονομικών  
φαινομένων στον ανθρώπινο εγκέφαλο»*

Ζαν Ζωρές



Υπάρχουν δυο βασικές κοσμοθεωρητικές προσεγγίσεις του κόσμου και της πραγματικότητας, της κίνησης και της εξέλιξής της, συνεπώς και της ιστορίας. Η φυσική-υλιστική αντίληψη με θεμελιωτές τους Ίωνες Φιλοσόφους που θεωρούν ότι ο κόσμος είναι αυθύπαρκτος, αποτελείται από ύλη και ενέργεια και υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει χωρίς να χρειάζεται δημιουργό και η ιδεαλιστική αντίληψη με θεμελιωτή τον Πλάτωνα που θεωρεί τον κόσμο αντικατοπτρισμό και δημιούργημα κάποιας υποτιθέμενης 'αρχέτυπης Ιδέας' 'ενός πάνσοφου και παντοδύναμου δημιουργού', του λεγόμενου 'θεού', όπως τον αποκάλεσαν οι δημιουργοί του, τα σκοταδιστικά και εξουσιαστικά ιερατεία στην προσπάθειά τους να τον βάλουν ως φετίχ δικό τους, ως παρένθετη ιδέα και ως εκτονωτή εντάσεων μεταξύ αυτών και της χειμαζόμενης κοινωνίας[1].

Υπάρχει, επίσης, μεγάλη διαφορά μεταξύ της αντικειμενικής-πραγματικής ιστορίας και της ιστοριογραφίας. Και πολύ περισσότερο, υπάρχει διαφορά, μεταξύ ιστορίας και χρονολογικής συμβαντολογίας και γεγονοτολογίας. Μεταξύ τού τι είναι η ιστορία, τού ποιος δημιουργεί και τού ποιος γράφει την ιστορία, με δεδομένο ότι η ιστοριογραφία δεν γράφει, αλλά καταγράφει όσα και ότι αυτή θεωρεί πηγές και στοιχεία ιστορίας. Σε σχέση με αυτό το ερώτημα τίθεται το επόμενο που αναφέρεται στον ποιον βλάπτει και στο ποιον ωφελεί η υποκειμενική και σκόπιμη ‘πειραγμένη’ ιστορία και ποιος ο ρόλος της ιστοριογραφίας η οποία εξαρτάται από την επιστημονική επάρκεια, την αντικειμενικότητα και την αξιοπιστία του συγγραφέα της.

Ο Τζωρτζ Όργουελ, στο κλασικό και προφητικό μυθιστόρημά του «1984» αποφαίνεται ότι την ιστορία την δημιουργούν οι δυνάμεις της Εργασίας, της Επιστήμης και του Πολιτισμού, ως εργαζόμενες κοινωνίες, αλλά τη γράφουν, την ξαναγράφουν, την διαγράφουν, την παραγράφουν, την παραχαράσσουν και την διασκευάζουν όπως τους συμφέρει με τη βοήθεια των ιστοριογράφων οι εκάστοτε νικητές και φυσικά σε βάρος των ηττημένων δημιουργών της[2].

Ο Καταλανός συγγραφέας Ζάουμ Καμπρέ διερωτάται αν η ιστορία γράφεται όπως πρέπει, ή μήπως οι νικητές είναι εκείνοι οι οποίοι τη γράφουν όπως τους συμφέρει; Διερωτάται επίσης αν είναι δυνατόν η ιστορία να καταγραφεί από τους φτωχούς του κόσμου τούτου ή είναι ο πλούτος που μεταφέρει τα γεγονότα όπως ακριβώς τον εξυπηρετούν[3];

Τέλος, όλοι μας γνωρίζουμε στην καθημερινότητά μας, δηλαδή στην ιστορία σε πραγματικό χρόνο, ότι αυτό που για κάποιους είναι γενοκτονία και έγκλημα κατά της ανθρωπότητας και του πολιτισμού, για άλλους αποτελεί ‘ηρωική πράξη υπέρ της πατρίδας’, και στη χειρότερη περίπτωση αποτελεί ‘παράπλευρες απώλειες ενός συνωστισμού’, όπως επίσης γνωρίζουμε ότι η ‘πατρίδα’ φέρεται ως ιδιωτική, στοργική μητέρα των νικητών-εξουσιαστών και ως κακή μητρική των ηττημένων εξουσιαζόμενων.

Αν συμφωνούμε ότι πράγματι συμβαίνουν τα παραπάνω τότε οφείλουμε να δεχτούμε ότι από την ιστορία έχει αφαιρεθεί η αλήθεια, οπότε δεν μιλάμε για ιστορία, αλλά για μυθιστορήματα με πρωταγωνιστές και κομπάρσους, με αρχηγούς και οπαδούς, με θεούς και δαίμονες, με 'ποιμένες' και 'ποίμνια', με καλούς και κακούς, κλέφτες κι αστυνόμους, με θύτες και θύματα, πράγμα που σημαίνει ότι η ιστορία δεν αποτελεί, όπως ισχυρίζονται μερικοί ιστοριογράφοι, την μνήμη της ανθρωπότητας, αλλά την εξουσιαστική ιδεολογία[4] των εκάστοτε κυρίαρχων τάξεων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι μονοθεϊστικές θρησκείες με πρώτη και καλύτερη την χριστιανική που θεωρούν δημιουργό της ανθρώπινης ιστορίας «την βούληση του θεού», μετεξέλιξη της οποίας είναι οι νεωτερικές αντιλήψεις σύμφωνα με τις οποίες δημιουργοί της ιστορίας είναι 'οι μεγάλες ηγετικές προσωπικότητες και οι ήρωες', πράγμα που παραπέμπει στο συμπέρασμα ότι η ιστορία των επιμέρους κοινωνιών και της ανθρωπότητας συνολικά δεν είναι δικό τους δημιούργημα, αλλά αποτελεί το ιδεολογικό αφήγημα των εκάστοτε εξουσιών.

Άλλοι πάλι, κατά κύριο λόγο ιστοριογράφοι, αναζητούν την ύπαρξη σταθερών ιστορικών νόμων, κάτι αντίστοιχο με τους φυσικούς νόμους και τους νόμους της εξέλιξης της ζωής, πράγμα που παραπέμπει στην αντίληψη ότι η ιστορία των κοινωνιών και της ανθρωπότητας συνολικά δεν είναι το αποτέλεσμα των σχέσεων των ανθρώπων μεταξύ τους καθώς και των σχέσεων των ανθρώπων με τα μέσα παραγωγής και τον τρόπο κατανομής των παραγόμενων αναγκαίων αγαθών, αλλά μια αλυσίδα εξωγενώς προκαθορισμένων διαδοχικών γεγονότων. Είναι προφανές ότι αυτή η αιτιοκρατική αντίληψη απενοχοποιεί εκείνους που ελέγχουν τα μέσα παραγωγής και τον τρόπο κατανομής του κοινωνικού πλούτου και αφαιρεί από τους ανθρώπους, τις κοινωνίες και τα έθνη το δικό τους θετικό ή αρνητικό ρόλο τους στη νομοτελειακή διαμόρφωση της ιστορίας[5]. Κι όμως είναι αυτά τα γεγονότα που διαμορφώνουν τις ανθρώπινες συμπεριφορές ανάλογες με τη σχέση τους με τα μέσα παραγωγής, σχέσεις ιδιοκτησίας, και της θέσης τους στην παραγωγή και κατανομή της.

Το γεγονός ότι οι δυνάμεις παραγωγής βελτιώνονται και συνεχώς εξελίσσονται, μαζί και τα μέσα παραγωγής, σε βαθμό και ρυθμό που κάποια στιγμή εμποδίζεται η παραπέρα εξέλιξή τους από τις καθυστερημένες καθεστωτικές σχέσεις παραγωγής, που στην κυριολεξία πρόκειται για τις σχέσεις ιδιοκτησίας, οδηγεί τις επιμέρους

κοινωνίες σε αλλαγή συσχετισμού των δυνάμεων με σκοπό την λύση της αντίθεσης με αλλαγή των σχέσεων της κοινωνίας με τα μέσα παραγωγής, για το ξεμπλοκάρισμα της διαδικασίας της συνολικής εξέλιξης, δηλαδή της ιστορίας, προς την διαχρονική στρατηγική των δυνάμεων της Εργασίας, της Επιστήμης και του Πολιτισμού προς την κοινωνική ισότητα και τον οικουμενικό Ουμανισμό. Αυτό δείχνει τελικά ότι η κινητήρια δύναμη της ιστορίας είναι οι διαρκώς ογκούμενες υλικές και πνευματικές ανάγκες των ανθρώπων και των κοινωνιών τους που παίρνουν μορφή απελευθερωτικής συνείδησης και κοινωνικού αγώνα ενάντια σε ότι στέκεται εμπόδιο στην εξέλιξη και την ικανοποίησή τους. Με αυτή την έννοια η ιστορία γίνεται κατανοητή «ως αδιαίρετος ιστός στον οποίο αλληλοσυνδέονται όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες»[6]. Κατά συνέπεια η ιστορία των κοινωνιών και της ανθρωπότητας συνολικά προσδιορίζεται πρωταρχικά από τους οικονομικούς θεσμούς (σχέσεις ιδιοκτησίας), τις οικονομικές δομές (κοινωνικός καταμερισμός της εργασίας) και τις οικονομικές λειτουργίες (κατανομή του κοινωνικά παραγόμενου πλούτου). Με άλλα λόγια «οι πολιτισμοί είναι ζωντανοί οργανισμοί και η ιστορία είναι η βιογραφία αυτών των οργανισμών»[7]. Το γεγονός μάλιστα ότι ο διεθνής αποικιοκρατικός και ιμπεριαλιστικός καταμερισμός της εργασίας με κορυφαία έκφρασή του την νεοφιλελεύθερη καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση στην τρέχουσα μορφή του αμερικανισμού[8] διατάσει, με τη μέθοδο της βίας του ισχυρότερου, τους εθνικούς οργανισμούς σε διαπλεκόμενη ιεραρχική πυραμίδα στην οποία ο κορυφαίος εκμεταλλεύεται όλες τις υποκείμενες βαθμίδες μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ιστορία του ενός οργανισμού μπορεί να είναι μέρος της ιστορίας τόσο των υπερκείμενων, όσο και των υποκείμενων χωρών.

Όσον αφορά στην ιστορία των οικονομικών θεωριών ή της οικονομικής σκέψης αυτή νοείται «ως δυνατότης εγγυτέρας προς την αλήθειαν διερευνήσεως των όρων και των συνθηκών διαμορφώσεως των διαφόρων οικονομικών φαινομένων»[9]. Αυτή διακρίνεται στην προκλασική, την κλασική και την σύγχρονη, ως μέρος μιας ενιαίας ιστορικής διαδικασίας[10], η μελέτη της οποίας δείχνει «πώς ορισμένες τάξεις προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν τους οικονομικούς νόμους προς το συμφέρον τους [...] σαν μια ορισμένη μορφή κοινωνικής ιδεολογίας, έκφραση των συμφερόντων ορισμένων τάξεων και κομμάτων που παλεύουν για την εδραίωση της κυριαρχίας τους»[11].

Με αυτήν την έννοια η ιστορία γενικά και η ιστορία οικονομικών θεωριών, ή οικονομικής σκέψης, ειδικότερα εκφυλλίζεται σε μέσο χειραγώγησης των κοινωνιών, των δυνάμεων της Εργασίας της Επιστήμης και του Πολιτισμού, σε εργαλείο άσκησης εξουσίας, το οποίο η πραγματική επιστήμη της ιστορίας οφείλει να ακυρώσει, πράγμα που μπορεί να συμβεί με την εγκατάλειψη της επιδερμικής θεώρησης και της επιλεκτικής καταγραφής θεωριών ή/και γεγονότων και την υιοθέτηση της μεθόδου κατάδυσης της έρευνας και της ανάλυσης στην ρίζα, στις πραγματικές αιτίες και τις ουσιαστικές αλληλοσυσχετίσεις των οικονομικών φαινομένων και των κοινωνικών γεγονότων. Η χρονολογική παράθεση των πολλών συχνά αντιφατικών και αντικρουόμενων θεωρητικών διατυπώσεων από τον α ή β οικονομολόγο για το ένα ή το άλλο ζήτημα της παραγωγής και της διακίνησης αγαθών δεν ερμηνεύει το ζήτημα της τόσο άνισης κατανομής του συνολικού προϊόντος της οικονομίας, του λεγόμενου Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος και συνεπώς δεν μας αποκαλύπτει το γιατί τόσες οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες, τόση ανεργία, τόση φτώχεια των πολλών και τόσοσ αμύθητος πλούτος για τους λίγους.

Το να αποδίδει κανείς, λ. χ., την κοινωνική ανισότητα στην ευφυΐα, στο επιχειρηματικό πνεύμα ή στην εργατικότητα του ενός, στην έλλειψη επιχειρηματικού πνεύματος, στην οκνηρία και στην περιορισμένη ευφυΐα του άλλου, αποτελεί μια εύκολη, αλλά καθόλου σωστή και σίγουρα όχι αθώα ερμηνεία του φαινομένου. «Η διαφορά των φυσικών κλίσεων μεταξύ των διαφόρων ανθρώπων είναι στην πραγματικότητα πολύ μικρότερη από όσο υποθέτουμε. Και οι κατά πολύ διαφορετικές ευφυΐες, που φαίνεται να διακρίνουν τους ανθρώπους διαφορετικών επαγγελμάτων, στις περισσότερες περιπτώσεις δεν αποτελούν την αιτία, αλλά μάλλον το αποτέλεσμα του καταμερισμού της εργασίας»[12]. Προφανές είναι ότι ο Άνταμ Σμιθ δεν εννοεί μόνο τον τεχνικό, αλλά και τον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας, που έχει να κάνει με το ποιος ελέγχει τον τρόπο παραγωγής και κατανομής του κοινωνικού πλούτου δια του ελέγχου των μέσων παραγωγής, ο οποίος έλεγχος γίνεται με το δικαίωμα της ατομικής ιδιοκτησίας πάνω στα μέσα παραγωγής.

Μπορεί ο νομοθέτης Σόλωνας (640-558 παλιάς χρονολόγησης) να θέσπισε με τους περίφημους νόμους του (592-591 της παλιάς χρονολόγησης), για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας, την ατομική ιδιοκτησία[13] πάνω στη γη με στόχο την

‘δίκαιη ανισότητα’, αλλά οι εξελίξεις τον διέψευσαν γιατί εξαιτίας ακριβώς της ατομικής ιδιοκτησίας και κύρια της ατομικής ιδιοκτησίας πάνω στη γη, στους δούλους και στα άλλα μέσα παραγωγής καταλύθηκε βίαια από την Τυραννία η Άμεση Αθηναϊκή Δημοκρατία. Έτσι δρομολογήθηκε η εκτροπή των εξελίξεων από την εκατομμυριόχρονη παράδοση των εξισωτικών κοινωνιών της αναλογικής ως προς τις ανάγκες ισοκατανομής στις κοινωνίες του αλληλοεξοντωτικού ανταγωνισμού και της καταστροφής μέχρι που καταλήξαμε σε ακραίες οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες που ξεστρατίζουν τον ανθρώπινο πολιτισμό προς την καπιταλιστική βαρβαρότητα.

Μπορεί ο Πλάτωνας, σε αντίθεση με τον Αριστοτέλη που ήταν θιασώτης της ατομικής ιδιοκτησίας, έχοντας μελετήσει την ήδη πλούσια εμπειρία από την εφαρμογή της ατομικής ιδιοκτησίας, και παρά το γεγονός ότι ο ίδιος ήταν αριστοκράτης, μεγαλογαιοκτήμονας και μεγαλοδουλοκτήτης και παρά τις διάφορες ιδεαλιστικές θεωρητικές αντιφάσεις του, να προσδοκά ότι στην ‘Ιδανική Πολιτεία’ του, μια άλλη κοινωνία και έναν άλλο πολιτισμό, όπου καταστάσεις και έννοιες, όπως «δικό μου και δικό σου», που «διασπούν την πόλη και την κάνουν πολλές αντί μια», δεν θα είναι νοητές, αφού «όλοι οι πολίτες μαζί, που δεν θα έχουν ούτε ιδιαίτερες κατοικίες, ούτε ιδιόκτητα χωράφια, ούτε κανένα ιδιαίτερο κτήμα [...] δεν θα έχουν μέρος στο ίδιο το πράγμα που όλοι θα το λένε δικό μου, αλλά θα ανήκει σε όλους και το συμφέρον του ενός δεν θα είναι διαφορετικό από το συμφέρον του άλλου [...], οπότε θα πάνε στο καλό και οι δίκες και οι καταγγελίες μεταξύ τους, αφού τίποτα κανείς δεν θα έχει ιδιαίτερο παρά το σώμα του και όλα τα άλλα κοινά και που αποτέλεσμα θα είναι να λείψουν αναμεταξύ τους οι διχόνοιες, όσες τουλάχιστον προέρχονται από κτηματικές διαφορές»[14]. Όμως η βίαιη επιβολή της ατομικής ιδιοκτησίας πάνω στη γη και σε ανθρώπους είχε ως φυσικό επακόλουθο την διατάραξη της ισοκατανομής και την επιβολή της οικονομικής και κοινωνικής ανισότητας, γεγονός που ξεστράτισε τον ανθρώπινο πολιτισμό και από πολιτισμό κοινωνικού αυτοπροσδιορισμού τον υποβάθμισε σε εξουσιαστική βαρβαρότητα των ατομικών ιδιοκτητών σε βάρος της υπόλοιπης κοινωνίας [15].



Μπορεί ο Άνταμ Σμιθ (1723-1790) να απέδωσε την λειτουργία της οικονομίας στο απροσδιόριστο ‘αόρατο χέρι’ και στην υποτίθεται αυτορυθμιζόμενη αγορά αποσπώντας την παραγωγή και την κατανομή του πλούτου από την κοινωνία την οποία ανέθεσε στους επιχειρηματίες καπιταλιστές εφιστώντας βέβαια στην εργαζόμενη κοινωνία την προσοχή της γιατί «το συμφέρον των επιχειρηματιών, σε οποιοδήποτε κλάδο του εμπορίου ή της μανιφακτούρας, είναι πάντα υπό ορισμένες απόψεις διαφορετικό και μάλιστα αντίθετο από αυτό της χώρας. Το συμφέρον τους, (αυτής της ‘ύποπτης κοινωνικής τάξης’, όπως τους αποκαλεί) είναι πάντα η διεύρυνση της αγοράς και ο περιορισμός του ανταγωνισμού.[...] Η πρόταση κάθε νέου νόμου ή ρύθμισης του εμπορίου που προέρχεται από αυτήν την τάξη θα πρέπει πάντα να ακούγεται με επιφύλαξη και δεν θα πρέπει να υιοθετείται. [...] Οι προτάσεις αυτές προέρχονται από μια τάξη ανθρώπων, των οποίων τα συμφέροντα δεν ταυτίζονται ποτέ με αυτά της χώρας, που έχουν γενικά συμφέρον να εξαπατούν, ακόμα και να καταπιέζουν τη χώρα και οι οποίοι, για τον λόγο αυτόν, σε πολλές περιπτώσεις και την εξαπάτησαν, αλλά και την καταπίεσαν»[16]. Αλλά οι εργαζόμενες κοινωνίες αγνόησαν τη συμβουλή του και αφέθηκαν στους επιχειρηματίες που λεηλάτησαν τον πλανήτη και τη ζωή τους. Βέβαια τόσο ο Άνταμ Σμιθ, όσο και οι περισσότεροι από τους επιγόνους του απολογητές του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής παραλείπουν, με τη βοήθεια πάντα του σκοταδιστικού ιερατείου, να αναζητήσουν τη βαθύτερη αιτία της τέτοιας συμπεριφοράς αυτής της ‘ύποπτης τάξης’, που δεν είναι άλλη από το δικαίωμα της ατομικής ιδιοκτησίας πάνω στα μέσα παραγωγής, το αποκαλούμενο ιερό δικαίωμα,

δικαίωμα των δικαιωμάτων πάνω από το οποίο δεν υπάρχει άλλο δικαίωμα, ούτε ακόμα και αυτό το δικαίωμα στην ελευθερία και στην ίδια τη ζωή.

Μπορεί ο Ντέιβιντ Ρικάρντο, (1772-1823), να κάλεσε τους οικονομολόγους, τους πολιτικούς και τους επιχειρηματίες να στρέψουν την προσοχή τους στο ζήτημα της δικαιότερης κατανομής του κοινωνικού πλούτου, ως της βασικότερης κινητήριας δύναμης της οικονομικής και κοινωνικής προόδου[17], αλλά η βουλιμική ιδιοσυστασία της ατομικής ιδιοκτησίας να καταβροχθίζει ανταγωνιστικές και μη ατομικές ιδιοκτησίες και να απομυζά μέχρι εξανθλίωσης τις δυνάμεις της Εργασίας, της Επιστήμης και του Πολιτισμού, τύφλωσε όλους τους αρμόδιους για μια δικαιότερη κοινωνική κατανομή και απελευθέρωσε την απληστία της ακραίας συσσώρευσης και συγκεντροποίησης του πλούτου με αποτέλεσμα την σημερινή ακραία ανισοκατανομή που χωρίζει την ανθρωπότητα στο 1% που ελέγχει την παγκόσμια οικονομία και στο 99% που φυτοζωεί στις παρυφές της.

Μπορεί ο Τόμας Μάλθους (1766-1834) να υποτίμησε τις δυνατότητες του πλανήτη, των επιστημών και της τεχνολογίας να θρέψουν όλον κι ακόμα περισσότερο από τον τότε πληθυσμό του πλανήτη και να διατύπωσε την παράλογη και αντεπιστημονική θεωρία ‘περί υπερπληθυσμού’, σύμφωνα με την οποία πρέπει να αποδεκατιστεί ο πλεονάζων πληθυσμός, αποσιωπώντας τις ευθύνες του καπιταλισμού για την τεχνητή έλλειψη βασικών αγαθών και για την ανισοκατανομή του πλούτου, αλλά ο πλανήτης και οι δυνάμεις της Εργασίας, της Επιστήμης και του Πολιτισμού τον διέψευσαν γιατί από τότε ο πληθυσμός οκταπλασιάστηκε. Και παρά το γεγονός ότι ο πλανήτης, σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΗΕ μπορεί, φυσικά υπό διαφορετικές συνθήκες παραγωγής και κατανομής των αγαθών να θρέψει πολλαπλάσιο του σημερινού πληθυσμού [18], οι σύγχρονοι νεομαλθουσιανοί ‘αρχάγγελοι’ του καπιταλισμού απεργάζονται σχέδια περιορισμού του σημερινού παγκόσμιου πληθυσμού από τα 7,5 περίπου δισεκατομμύρια στα 100 με 300 εκατομμύρια ανθρώπους[19].

Μπορεί ο Κάρολος Μαρξ (1818-1883) να κατάγγειλε την ατομική ιδιοκτησία και τον καπιταλισμό που εδράζεται πάνω σ’ αυτήν ως την κύρια αιτία των κοινωνικών ανισοτήτων και να πρότεινε την απελευθέρωση της Εργασίας από το Κεφάλαιο και από τον εαυτό της, αλλά οι ‘προφήτες του’ ταύτισαν τον σοσιαλισμό με τον κρατισμό, στήνοντας, αντί της Συμβουλευτικής Δημοκρατίας του προλεταριάτου, την

‘δικτατορία του προλεταριάτου’ με κατάληξη την δικτατορία επί του προλεταριάτου και ολόκληρης της κοινωνίας, η οποία κατέρρευσε ως ‘υπαρκτός σοσιαλισμός’ και στην ουσία ως κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός, προσφέροντας το φιλί της ζωής στον υπαρκτό καπιταλισμό, ο οποίος ανασυγκροτήθηκε και οργάνωσε την επίθεσή του ενάντια στην ανθρωπότητα με την νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση του κεφαλαίου και συμπρωταγωνιστές τη Σοβιετική Ένωση του Γκορμπατσώφ και των επιγόνων του και στη συνέχεια το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας.

Μπορεί ο Τζων Μέυναρντ Κέυνς [20] να έσωσε τον καταρρέοντα καπιταλισμό από τους καπιταλιστές, όπως δηλώνει ο κεϋνσιανός Γιόζεφ Στίγκλιτς και από τις συνέπειες της κρίσης του 1929-1932 με την πολιτική για την απελευθέρωση της κυκλοφορίας του χρήματος μέσω της μείωσης των επιτοκίων και την πολιτική των κρατικών επενδύσεων και των δημοσίων έργων, αλλά οι νεοκλασικοί μαθητές του νεκρανάστησαν τον μονεταρισμό και μαζί με τους νεοφιλελεύθερους πολιτικούς διαχειριστές του καπιταλισμού άνοιξαν ‘το κουτί της Πανδώρας’ φορτώνοντας την ανθρωπότητα με όλα τα δεινά της βίαιης νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης του κεφαλαίου με σκοπό τη διαίωνιση της κυριαρχίας τους ακόμα κι αν αυτό θα σήμαινε ‘το τέλος της Εργασίας’ [21], ‘το τέλος της ιστορίας’ [22], δηλαδή, το τέλος του ανθρώπινου πολιτισμού.

Μπορεί οι αναρχοφασίστες νεοκλασικοί οικονομολόγοι της Αυστριακής Σχολής Οικονομικής Σκέψης με τον Φρίντριχ Χάγιεκ (1899-1992)[23], καθώς και της Σχολής του Σικάγου με τον Μίλτον Φρίντμαν (1912–2006) [24] να κατέργησαν στο μυαλό τους την θεσμισμένη κοινωνία [25] και το Εμείς για χάρη ‘του Μοναδικού (Εγώ) και της ιδιοκτησίας του’ [26], οδηγώντας την ανθρωπότητα στην σημερινή καπιταλιστική βαρβαρότητα, όπου το 1% του παγκόσμιου πληθυσμού κατέχει τα μέσα παραγωγής, ελέγχει την παγκόσμια οικονομία, επιβάλλει κραυγαλέες ανισότητες, σπαταλά τους υλικούς πόρους και τους φυσικούς όρους και καταστρέφει τη Βιόσφαιρα [27]. Κι όλα αυτά για να εξουσιάζει το υπόλοιπο 99%. Στους κόλπους, όμως, αυτών των λεηλατημένων κοινωνιών εμφανίζονται όλο και περισσότερες συλλογικότητες που οραματίζονται και δημιουργούν εναλλακτικούς θεσμούς για ένα καινούργιο μοντέλο κοινωνίας στη βάση της κοινοκτημοσύνης, της κοινωνικής ισότητας με μέτρο την ισονομία, την αλληλεγγύη, τις ίσες ευκαιρίες, την αναλογικότητα των αναγκών, της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης και της άμεσης δημοκρατίας [28].

Το συμπέρασμα που προκύπτει από αυτή τη σύντομη ανάλυση είναι ότι οι διάφορες οικονομικές θεωρίες, με ελάχιστες εξαιρέσεις, ξεκινούν με παραδοχές ότι τα μέσα παραγωγής αποτελούν ατομική ιδιοκτησία των λίγων και η οικονομία λειτουργεί με σκοπό την μεγιστοποίηση του κέρδους των κατόχων τους, πράγμα που επιτυγχάνεται με τον καταστροφικό ανταγωνισμό, ο οποίος, παρά τους αντίθετους ισχυρισμούς, ποτέ δεν υπήρξε ελεύθερος, γιατί ελευθερία δεν μπορεί να υπάρξει όπου υπάρχει οικονομική και κοινωνική ανισότητα, βία, πόλεμος, αποικιοκρατία, ιμπεριαλισμός και το δίκιο του ισχυρότερου. Κάτω από αυτές τις συνθήκες οι οικονομικές θεωρίες δεν αντιμετωπίζουν τη λειτουργία της οικονομίας για λογαριασμό της εκάστοτε κοινωνίας, αλλά προσπαθούν να υπαγορεύσουν οικονομικές πολιτικές που θα εκλογικεύουν τον σπάταλο και χαοτικό χαρακτήρα του καπιταλισμού, θα θεραπεύουν τις παθογένειες του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής με σκοπό τη μεγιστοποίηση του κέρδους των κεφαλαιοκρατών, πράγμα που ελαχιστοποιεί την κοινωνική ευημερία, μεγιστοποιεί την ανθρώπινη δυστυχία και περιορίζει δραματικά τους ορίζοντες του μέλλοντος της ανθρωπότητας.

Ο καθένας μας ατομικά, οι τοπικές κοινωνίες, οι δυνάμεις της Εργασίας, της Επιστήμης και του Πολιτισμού, η εργαζόμενη ανθρωπότητα οφείλουμε να κατανοήσουμε ότι η κύρια και βασική αιτία όλων των δεινών είναι η ατομική ιδιοκτησία και συνεπώς όσο θα υπάρχει ατομική ιδιοκτησία γενικά και ιδιαίτερα ατομική ιδιοκτησία πάνω στα μέσα παραγωγής η κατάστασή μας δεν πρόκειται να αλλάξει και η ιστοριογραφία θα παράγει συνεχώς συστημική ιδεολογία. Ζούμε λοιπόν την περίοδο της προϊστορίας μας. Η πραγματική ιστορία της ανθρωπότητας θα αρχίσει να γράφεται όταν καταργηθεί η ατομική ιδιοκτησία και το νοσηρό παράγωγό της που είναι ο καπιταλισμός. Όταν η οικονομία θα υποταχθεί στις επιλογές και στις ανάγκες της αυτοθεσμιζόμενης και αυτοδιευθυνόμενης κοινωνίας, όταν τα πάντα θα είναι κοινά στη λογική του 'μέτρον άριστον' και του 'πάντων πραγμάτων μέτρον άνθρωπος'.

Όμως αυτή η προοπτική απειλείται από τον καπιταλιστικό Μεσαίωνα που φέρνει η νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση. Το μέλλον δεν υπάρχει μέχρι να το δημιουργήσουμε και για να είναι δικό μας, δηλαδή των δυνάμεων της Εργασίας, της

Επιστήμης και του Πολιτισμού, οφείλουν αυτές να αναλάβουν τις ιστορικές ευθύνες τους ως το αποκλειστικό υποκείμενο της ιστορίας.

### **Παραπομπές:**

[1] Βλέπε σχετικά, Λάμπρος Κώστας, Θεός και Κεφάλαιο. Δοκίμιο για τη σχέση μεταξύ θρησκείας και εξουσίας, ΚΟΥΚΚΙΔΑ, Αθήνα 2015 και 2η έκδοση 2016.

[2] «Μπορείς να νοιώσεις πως το παρελθόν σβήστηκε; Αν κάποτε διατηρείται είναι σε πράγματα χωρίς λέξεις, σαν το γυαλί εκεί πάνω. Δεν ξέρουμε τίποτα για την Επανάσταση και την εποχή πριν από αυτή. Κάθε φάκελος έχει καταστραφεί, ή έχει αλλάξει, κάθε βιβλίο έχει ξαναγραφτεί [στην καινούργια γλώσσα που είχε φτιαχτεί όχι για να πλατύνει, αλλά για να στενέψει τα όρια της σκέψης] και κάθε πίνακας έχει ξαναζωγραφιστεί, κάθε άγαλμα και κάθε δρόμος, κάθε κτίριο έχουν πάρει νέα ονόματα, κάθε ημερομηνία έχει αλλοιωθεί. Και αυτό συνεχίζεται μέρα τη μέρα, λεπτό το λεπτό. Η ιστορία σταμάτησε. Τίποτα δεν υπάρχει εκτός από το ατέλειωτο παρόν, όπου το κόμμα έχει πάντα δίκιο. Ξέρω βέβαια ότι το παρελθόν έχει τροποποιηθεί...», Όργουελ Τζώρτζ, «1984», ΔΙΕΘΝΗ ΒΙΒΛΙΑ, Αθήνα 1970, σελ. 152-153 και 292.

[3] Καμπρέ Ζάουμ, Οι φωνές του ποταμού Παμάνο, Εκδόσεις «Πάπυρος», Αθήνα 2008.

[4] «Η έννοια της ιδεολογίας συνδέεται στενά με την εγγεγραμμένη ‘ψευδή συνείδηση’ που εμποδίζει τον άνθρωπο να αποκτήσει συνείδηση του εαυτού του και των όρων της ύπαρξής του [...] Η πολιτική οικονομία και η οικονομική σκέψη γενικά σχεδόν αναπόφευκτα καθορίζονται ιδεολογικά. [...] Το σχήμα και η προβολή του μοντέλου θα επηρεαστούν από το όραμα του κατασκευαστή του για την οικονομική διαδικασία και από τις ιστορικές-κοινωνικές συνθήκες που διαμορφώνουν και περιορίζουν την πνευματική του εικόνα της κοινωνικής πραγματικότητας», Ντόμπ Μόρις, Θεωρίες της αξίας και της διανομής. Από τον Άνταμ Σμιθ μέχρι σήμερα. Ιδεολογία και οικονομική θεωρία, GUTENBERG, Αθήνα 1976, 3η έκδοση, σελ. 19.

[5] «Φορείς των ιστορικών γεγονότων είναι οι άνθρωποι. Η ιστορία είναι των ανθρώπων, ως ατόμων, συνόλων, κοινωνιών, ως κοινωνικών διαρθρώσεων, ως έθνη

και κοινωνικές τάξεις. Ο ιστορικός δεν αρκεί να διαπιστώνει πράξεις των ατόμων ή των κοινωνικών συνόλων, αλλά πρέπει να κατανοήσει τις πράξεις αυτές και να συλλάβει τα ελατήρια και τους σκοπούς αυτών των πράξεων...», Σίδερης Α. Α., Περί την φιλοσοφίαν της ιστορίας, Marx, Spengler, Toynbee, στο: Αρχείον Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών, εκδιδόμενο υπό Δημητρίου Εμμ. Καλιτσουνάκη, Τόμος 46ος, Τεύχος Ιουλίου-Σεπτεμβρίου 1966, σελ. 406-407, υποσημείωση 23.

[6] Hobsbawm Eric, In defence of History, The Guardian, 15 January 2005.

[7] Spengler Oswald, Der Untergang des Abendlandes. Umriss der Morphologie der Weltgeschichte (Η παρακμή της Δύσης. Περιγραφή της μορφολογίας της παγκόσμιας ιστορίας), München 1922, τόμος πρώτος, σελ. 143 κ. επ., Αναφέρεται στο: Αρχείον Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών..., ό. π. σελ. 434.

[8] Βλέπε, Λάμπος Κώστας, Αμερικανισμός και Παγκοσμιοποίηση. Οικονομία του Φόβου και της Παρακμής, ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα 2009, σελ. 94 κ. επ.

[9] Χουμανίδης Λ. Θ., Μαθήματα Ιστορίας Οικονομικών Θεωριών, ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα 1968, σελ. 5.

[10] Screpanti Ernesto, Zamagni Stefano, Ιστορία της Οικονομικής Σκέψης, Εκδόσεις ΤΥΠΩΘΗΤΩ, Αθήνα 2004. Βλέπε επίσης Rima Ingrid Helene, Ιστορία της Οικονομικής Ανάλυσης, GUTENBERG, Αθήνα 1983. Καθώς επίσης, Tuma Elias H., Ευρωπαϊκή Οικονομική Ιστορία. Από τον 10ο αιώνα ως σήμερα, GUTENBERG, Αθήνα 1978, τόμοι 2.

[11] Στολιάρωφ Ντ. Ντ. Από την ιστορία των οικονομικών θεωριών. Αριστοτέλης. Εκδόσεις Χ. Κοσμαδάκη, Αθήνα 1967, σελ. 12.

[12] Σμιθ Άνταμ, Έρευνα για τη φύση και τις αιτίες του πλούτου των Εθνών, ΤΟ ΒΗΜΑ, Αθήνα 2010, σελ. 43.

[13] Βλέπε αναλυτικά, Λάμπος Κώστας, Η γέννηση και ο θάνατος της ατομικής ιδιοκτησίας, ΚΟΥΚΚΙΔΑ, Αθήνα 2017, σελ. 140 κ. επ.

[14] Πλάτων, Πολιτεία, τόμος 1, Οδυσσέας Χατζόπουλος, Αθήνα 1992 σελ. 371-377.

[15] Λάμπρος Κώστας, Η γέννηση και ο θάνατος της ατομικής..., ό. π., σελ. 88 κ. επ.

[16] Σμιθ Άνταμ, Έρευνα για τη φύση και τις αιτίες του..., ό. π., σελ. 314-315 και 427.

[17] Ricardo David, Grundsätze der Volkswirtschaft und der Besteuerung, Jena Verlag von Gustav Fischer, 1923.

[18] Ακόμα και ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ διαπιστώνει, με τα δεδομένα του 1974, ότι «με ορθολογικότερη αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων του πλανήτη θα μπορούσαν να διατραφούν είκοσι φορές περισσότεροι άνθρωποι απ' όσους διατρέφονται σήμερα...», Kurt Waldheim, Bericht über die Weltbevölkerung und die Ernährungsfrage (Εκθεση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για τον παγκόσμιο πληθυσμό και το επισιτιστικό πρόβλημα), στο Forum Vereinte Nationen, Zeitschrift für Internationale Entwicklung, Heft 3, September 1974.

[19] «Για να έχουμε όλοι υψηλή ποιότητα ζωής, θα πρέπει να υπάρχουν λιγότεροι άνθρωποι», Paul R. Ehrlich, Anne H. Ehrlich, John P. Holdren, ECOSCIENCE: Population, Resources, Environment, στο: <https://archive.org/details/EcosciencePopulationResourcesEnvironment>. «Ένας συνολικός πληθυσμός 250 με 300.000.000 ανθρώπους, δηλαδή, με μία κατά 95% πτώση από τα σημερινά επίπεδα, θα ήταν ιδανικός», Τεντ Τέρνερ, στο: <http://www.geopolitics.com.gr/2014/04/people-no-problems.html>. «Οι τρεις κύριοι στόχοι μου θα ήταν να μειωθεί ο ανθρώπινος πληθυσμός σε περίπου 100 εκατομμύρια παγκοσμίως, να καταστραφεί η βιομηχανική υποδομή και να δούμε την άγρια φύση, με όλα τα είδη, να επιστρέφουν σε όλο τον πλανήτη», Dave Foreman, στο: <http://www.youtube.com/watch?v=xoKQPIh70P0>. «Οι αρνητικές επιπτώσεις της αύξησης του πληθυσμού σε όλα τα οικοσυστήματα του πλανήτη μας γίνεται όλο και πιο συγκλονιστικά εμφανής», David Rockefeller, στο: <http://www.geopolitics.com.gr/2014/04/people-no-problems.html>.

[20] Keynes John Maynard, Η Γενική Θεωρία της Απασχόλησης, του Τόκου και του Χρήματος, ΤΟ ΒΗΜΑ, Αθήνα 2010.

[21] Rifkin Jeremy, Το τέλος της Εργασίας, ΛΙΒΑΝΗΣ, Αθήνα 1996.

[22] Fukuyama Francis, Το τέλος της ιστορίας και ο τελευταίος άνθρωπος, ΛΙΒΑΝΗΣ, Αθήνα 1992.

[23] Ενδεικτικά βλέπε, Hayek Friedrich August, Monetary Nationalism and International Stability, 1937, και Hayek Friedrich August , Individualism and Economic Order, 1948.

[24] Friedman Milton, Capitalism and Freedom: Fortieth Anniversary Edition, University of Chicago Press, 2002. And Friedman Milton, Free to Choose: A Personal Statement, Harcourt, 1980.

[25] Hayek Friedrich, The Constitution of Liberty, University Chicago Press, 1960.

[26] Stirner Max, Ο Μοναδικός και η Ιδιοκτησία του, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΥΡΑΘΕΝ, Αθήνα 2005.

[27] Λάμπος Κώστας, Αμερικανισμός και Παγκοσμιοποίηση. Οικονομία του Φόβου και της Παρακμής, ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα 2009.

[28] Βλέπε, Λάμπος Κώστας, Άμεση Δημοκρατία και Αταξική Κοινωνία. Η μεγάλη πορεία της ανθρωπότητας προς την κοινωνική ισότητα και τον Ουμανισμό, ΝΗΣΙΔΕΣ, Θεσσαλονίκη 2012.

Δημοσιευμένο στις 17 Ιουνίου 2017 στο:

<https://zenithmag.wordpress.com/category/%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%cf%81%ce%b9%ce%b1-history/>